

Bunnik/ Rijswijk, 5 november 2015

Aan platform Ons Onderwijs 2032

Geachte platformleden,

In het landelijke netwerk *Raad van twaalf* zijn de provinciale instellingen verenigd die expertise hebben op het terrein van onderwijs, cultuur en kunst. Met elkaar hebben zij een brede blik op de praktijk en ambities van het onderwijs en het culturele veld en op wat leerkrachten en kinderen raakt, boeit en bindt. Alle aangesloten instellingen vervullen een spilfunctie in de programma's *Cultuureducatie met kwaliteit*, gericht op een vaste plek van cultuureducatie in het curriculum van het primair onderwijs. Vanuit die positie hebben we ons verdiept in uw adviesvoorstel van begin oktober 2015.

Uw statement: 'Onderwijs dat de creativiteit en de nieuwsgierigheid van leerlingen prikkelt, helpt toekomstige burgers binnen en buiten bestaande kaders te leren denken en werken' spreekt ons zeer aan en herkennen we ook als drive vanuit het onderwijs. Dat vraagt om een onderzoekende houding, om leren kijken en verbeelden, om loslaten, om vertrouwen op je talenten. Dat gaat niet vanzelf. De kunstenaar traint zichzelf bij uitstek op dit reflecterend, onderzoekend en creërend vermogen. De zoektocht van de kunst en kunstenaars blijkt in de praktijk op steeds meer plekken een inspiratiebron en motor voor creatieve ontwikkeling van leerkrachten en leerlingen. Leerkrachten beschrijven dat zelf als: 'het ontwikkelen van een open blik, het leren omgaan met wat vreemd is en het betekenis leren geven aan de wereld om ons heen'.

U stelt het hoofddoel 'persoonlijke ontwikkeling' centraal. U hanteert daarbij de term 'expressie' als overkoepelend begrip. Het woord expressie verbinden wij aan 'zich uiten', waarbij de communicatieve of interactieve kant mogelijk onderbelicht blijft. Dat kan niet de bedoeling zijn: juist in wisselwerking met anderen definieer je jezelf. In de Europese sleutelcompetenties voor levenslang leren gaat het om 'cultural awareness and expression'. In onze ogen gaat het om maken en meemaken. We adviseren u de term expressie nog eens tegen het licht te houden en doen de suggestie het te zoeken in de hoek van specifiek 'creatief vermogen' of breder 'cultuuronderwijs'. De door u genoemde voorbeelden (zoals toneelspelen, handvaardigheid, filmen) duiden ons inziens te weinig het brede veld van theater, dans, muziek, literatuur, beeldende kunst, erfgoed en media en doen - eerlijk gezegd - in hun formulering gedateerd aan.

U pleit voor meer samenhang en u zet in op onderwijs dat past bij de belevingswereld van kinderen en dat aansluit bij actuele vraagstukken. Kunst biedt bij uitstek de mogelijkheid te reflecteren op jezelf en de dingen om je heen. Als we de door u gehanteerde drie hoofddoelen vanuit de leerling gezien onderscheiden in kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming dan levert cultuuronderwijs op alle drie de terreinen een bijdrage en werkt daarmee stimulerend om het onderwijs meer

vakoverstijgend in te richten. Het onderwijs hoeft dit niet alleen te doen. U pleit voor structurele samenwerking met partners, uiteraard ook culturele partners. De komende jaren wordt het programma *Cultuureducatie met kwaliteit* gecontinueerd; daarbinnen zien we steeds meer voorbeelden van creatieve partnerschappen. In genoemd programma speelt deskundigheidsbevordering van leerkrachten een grote rol. Graag zoeken we met hen naar manieren waarop cultuuronderwijs steeds meer kan bijdragen aan een verdieping en verbreding van het vakoverstijgend werken.

Cultuuronderwijs, waarbij leerlingen jaarlijks een breed palet van kunst en cultuur beleven, draagt bij aan een meer open houding voor uitingen van anderen en culturele diversiteit in brede zin. Door aandacht te besteden aan kritisch denken, waarden en ethische aspecten geven leerlingen betekenis aan hun ervaringen in lijn met de door u geformuleerde trits 'vaardig, waardig en aardig'.

U spreekt in uw advies over 'merkbaar' naast 'meetbaar'. We steunen dat van harte, we merken zelfs dat we het woord merkbaar al snel overnemen, als hanteerbaar begrip tussen vrijblijvendheid en meetbaarheid. In de praktijk zijn er steeds meer initiatieven om te werken aan een portfolio van leerlingen waarin de weerslag te vinden is van hun werk in de cultuurvakken en van hun creatieve ontwikkeling. Dit biedt ook houvast tot zelfreflectie van leerlingen. Culturele competenties zijn te vertalen naar gedragsindicatoren. Desgevraagd kunnen we u voorbeelden geven.

Het advies lijkt sterke nadruk te leggen op digitale geletterdheid. Dat zou een beperkte invulling zijn van het begrip mediawijsheid, dat omvat immers nadrukkelijk digitale en analoge media. Kinderen moeten leren om kritisch allerlei vormen van informatie en zowel hedendaagse als historische bronnen te onderzoeken. Visuele geletterdheid in brede zin is van belang voor het leven in een beeldcultuur en om te kunnen functioneren als kritisch en verantwoordelijk burger.

Wij zijn blij met uw initiatief waarbij leerkrachten leergierig blijven en scholen zich verder ontwikkelen als lerende organisaties. U schetst meer ruimte en meer vrijheid om daar invulling aan te geven. Daarmee stimuleert u leerkrachten om losser te komen van vaste methodes en om vanuit het vertrouwen in eigen vakmanschap hun leerlingen de kans te bieden om wat ze leren in te vullen op een manier die bij ze past. De provinciale expertisecentra, verenigd in de Raad van 12, leveren ook in de toekomst graag een actieve bijdrage aan de concrete implementatie van cultuuronderwijs en aan de nascholing van leerkrachten en kunstenaars als motor voor de kanteling die het onderwijs door wil maken. Creativiteit en enthousiasme van het team zelf is de beste motor voor onderwijsvernieuwing.

Met vriendelijke groet,

Margriet Gersie
Frank van der Hulst
www.raadvantwaalf.nl

Mede namens: Kunstbalie Noord-Brabant, De Kubus/FleCK Flevoland, Cultuurmij Oost Gelderland, Keunstwurk Friesland, Kunst Centraal Utrecht, Kunst & Cultuur Drenthe, Kunstgebouw Zuid-Holland, Sien Cultuurpad Limburg, Cultuurclick Groningen, Scoop Zeeland en Cultuurcompagnie/Plein C Noord-Holland